

Franckesche Stiftungen zu Halle

Providentia Dei O řzenj a opatrowánj Bořském

L'Espine, Jean

Praha, 1603

Cřtwrtá a poslednj částka tohoto

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

[urn:nbn:de:gbv:ha33-1-228996](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:ha33-1-228996)

Die 4te Theil des 1ten Buchs
a Opatrowání Boží. 603 *1. Theil*

Ctvrtá a po-

sednj částka Episu toho-

to: O vžitých zdravého v-

čení a známosti Křížení a O-

patrowání Bo-

žího.

Noněmadž až do
sawád, pokudž pán
Boh darů swých w
tomto nedostatku rozu-

mu našeho vdelowati ráčil, sobě
jsme rozzímalí, o Křížení a Opa-
trowání Boží / kteréž se we
wšechněch stutých přirozených,
a gať welikých tak malých stwoře-
ných věcech spatruje / wšak před-
ně a nejwíce w zprawování Cyro-
twe se pronášjí / pro niž wšech
wšudy

*Kratkě
opacens Episu
mno Episu to
hoto o Bo-
žím opatro-
wání.*

1

wssudy stwořeno gest, y do sawad w
 byen se zachowawara když sme takē
 odpowēdali na rŭhawā vtrhānj bez
 božnjtŭ a pomlŭwacŭ wssetečnŭch
 a nēkterŭch lidj zpurnŭch / kterŭjž sau
 dy Boží spravedliwē swau drzostj
 přesazowati, a na Boha nestandnē
 se pro geho skutky domlanwati smē
 gi: pozŭšťarwa nām toliko to, aby
 chom toho powážili, a wyswēle
 nim tēto otázky, gať prospěšné a
 přewelini potřebné gest wěrným to
 to wčeni, konce tomutu Spíšu wčie
 nili.

o potřeb
 nosti a wst
 ech tohoto w
 čeni a znamo
 sti Xijeni Bo
 žího.

W prawdě pokudž zde w tom
 to placetiwém andolj, gať pohostie
 nu bydlime / žádná wěc se nenachá
 zŭ, z kteréz bychom w neschěstj, pro
 citiwenswŭch a s sauzenjch gsaunce po
 staweni, wětšj potřešeni brali / a
 swā srdce zkormaucená, a od staré
 ho Adama tak prudkými wětřj a
 wlnobitj co Moře zbařená, ko
 giti

giti a krociti mohli/gako bedliwé a
 snazné rozgjmánj o Rjzjenj a Opa-
 rowánj Bozském. Apratoz rozgjmánj
 toto slusne a sprawedliwé
 přirorowati můžeme Portu a břehu
 Morškemu / k němuž Plawocy po-
 dlaubém a nebezpečném plaweni,
 mnohými a welikými bawěmi a
 wolnami gsauce puzeni a zmjtani /
 Skalám, Zamenjm, mēlcinám y
 wšsem nebezpečným mjestům se wy-
 hnurosse, a zewssedch nebezpečenstw
 se wyprawiwosse y z mocy mořskych
 laupežnjstů a zloděgů wynikse / a
 tak od ušlawicnych pracj a bjd až
 do uštanj zembleni gsauce / wšak k
 němu potom lodi šťastně přistawj
 a na něm dāwno winssrowaného a
 žadaného odpočinutj y počoge, s
 manželkami, djetkami a přibuznými
 přátely, s weseljm a s znamenitau
 radostj, šťastně pozjwagj. Ale my
 přwe zbědowanj až na neywyššj

Podobenstwj
 z něhoj se wči-
 me, se wěcn tid
 ste bez Bozjo
 ho opawowa-
 ni nigatj štāt
 nemoham.

Kc

gsauce

Unif člověk
živoucí v
a potěšený ve
siti máže.

HISTORIA

Ustředí na
správu domo-
vní / kdež gest
potřebí Ho-
spodáře.

gsauce, gak bychom daleko vzdněga
sli býti musyli / kdyby se wssěcko zde
nazemi manj, treffaněm a náho-
dně dalo / a tak swēt tento žádněs
ho ředitele, zpráwce a opatrownja
ka neměl : Czte me w Historij o gedo-
nom Sparcánském městěnjnu, když
před nim někdo Regiment takowý,
kdež wětšij díl obecniho Lidu nades-
wšjim wssady neywyššij spráwu
má, náramně wychwalowal / a ten-
gíným Spráwám daleko předklá-
dal / že mu toliko to k řeči té odpo-
wěděl : Ty (prý) chcessli toho, což
mluwjš, dowěsti, a nás na to na-
mluwiti / musjš neyprwě sám w
swém domu takowý spůsob sprá-
wy a wladářstwj narijdi. K kterěz
to odpovědi, poněwadž ten druhý
gakž Historie pišse, naprosto oně-
měl, tjm swým mlčenjm dosti pa-
trně wstwědčil : že w každém domu
potřebj gest Hospodáře / gehožby
radami

radami a původem všecko poráda
ne se dalo / a kterýžby pro svou ho
dnost a vážnost nad jinými všemi
byl nejvyšší kterýžby celého sprá
voval / a jednoduše každému práce
vyměřoval, a od něho přijímal.

Týmž způsobem vjdáme, že w lib-
stém těle hlawa vládně ginyými
rozsenní andy / a že w ní rozsliční smy-
slové slydla swa magi / anobř že ga-
to Rádnj Konsele sedj, aby s rozua-
mení rady drželi / a o to wsse, což by
kupořogi, k dobrému a užitečnému,
yť obhágenj wšeho těla potřebné-
ho bylo, obzwolástenj péči měli / a
wssecko náležite opatrowali. Poně-
wadž tedy wšecy tak malé, pro vgtj
a vtoarowanj se neporadů, welice
potřebuji neytorchněgšijho správ-
ce. Kterýž by nadewssemi pozor měl /
Kterýž by wssecku čeládku opatro-
wal / Kterýž by k wssemu dohljdal /
Kterýž by swau bedlivostj wsseckj

Item na kltē
Lidkēm edej
hlawa mla-
dar swj ot jh

Zal n Gwē
tento bez K
ditete Boha
stati nemužer

K r ij w p o o

w powołání gegich zdržowal: kte-
 rakžby tedy mnohém wětšší potře-
 ba tohoto newyhledáwala / aby
 w zprawowání tohoto swěta, tak
 welikého, tak širokého a tak hlubo-
 kého, pro zachowání wewšsem wstř-
 dy řádu dobrého / a pro zdržení w
 mezech powołání gednoho každého
 weliké to oko Rjizeni a Opatrowá-
 ni Božscho, kterej wšlecko wšludy
 widj, řidj a zprawuge, w hospodář-
 stwí tak weliké čeládky, wždycky be-
 dliwé a pozorné bylo :

První
 řet / kterýž
 nám z toho
 čení gde / gest
 prawě pozná-
 ni Pána Bo-
 ha nášeho.

Tento tedy první wžitek z v-
 čení a rozgimání o Rjizeni a Opa-
 trowání Božském bereme: že se z ně-
 ho Pána Boha nášeho prawě zná-
 ti a čjti wywěugeme. Wědauce za-
 gisté oněm to, že strze tu newystřiz-
 tedlnau, a neobsáhla u wěcnau
 mandrost, bezwšlelikého rozmyslo-
 wání se, wšlech wěcí stwořených,
 kterejkoli na swětě gsau, spuosob a
 při

přirození zná / a ge zprawowati, y
 každau, gať přirození gegimu ney-
 lépe slauží, opatřiti můž: Tado
 wýsse, že y táž moc geho k tomu do
 statečná gest/aby gednoť každé stwo-
 ření, netoliko k slawě geho gměna se
 wzťahowalo / ale y k dobrému Lida
 ského pokolení prospěšne a užiteč-
 né bylo / newyhnuteľnau přičinau
 tento záwěrek z toho učiníme: že
 Bůh ten, gemůž slaužíme, gest pra-
 wy a neywyšší Bůh / a že mimo to-
 ho žádného giného Boha není: a
 nobřž je ti, kterěz lidé neprawě Bo-
 hy nazýwagi, negau Bohowě, než
 Modly a obludy: gať nás tomu
 y Dawid w Žalmu XCVI. wywca-
 ge čemito slowy:

A Wišeň nowau Pánu psiwęge, 1 Žalm 96.
 Wšickni lidé geg wywšęge;
 Prospěwęge Hospodinu, 2
 Stále kecti geho gměnu
 Geho spasení ohlašęge.
 A Sláwu geho wšem wyprawęge, 3
 Rr. iij. Geho

Geho divy wsechném zvěstujte :
 Neb on gest sám Bůh nejvícejší
 Chwály a cti nehodnější,
 Nad bohy wsecky se ho bogte.

A Gistě mezy wsemi národy
 Bohové gich gsau gen obludy :
 Ale Pán y nebe stvořil
 Důstognoť swau tak rozšířil
 Že před nim kráčí slavně wšudy :

A W stánku gehu moc též y sláva
 Dřívsem nejvíce znáti se dáwa :
 Protož lidé wšickni počte
 Pánu moc a sílu wdegre,
 At se tím gehu čest wzděláwa.

A w témž Zialmu málo nje.

A Pohanům služe kupoznání
 Páně že wěčně kralowání,
 Též že chce swět vperwniti,
 Bez spravedlivě souditi
 Do prawdy bez vchylowání.

A w Zialmu CXXXV.

Psalm 135.

A Slawte Pána dobrého
 Zpíwajte gehu gměnu,
 Nad něj nemj lepššího :
 On w swau přigau ochrana
 Jákoba s Izraelem

Nazwal

a Opatrowání Božském. 611

Nazwał swymi milými lidem.

A w Żalmu CXLVII.

A Pán náš geť w prawdě wieliký Pán, Żalm 147.

Nemášť mi žádný bñi wrownán,

Gehožto sly a maudrosti

Nemí žádně sřizitedlnosti;

Wšak nekážť tñm nijádného,

Wšech brj potorných pozdwiuge;

Bezbožného pak wšelitého

S hanbau ažť k zemi poniuge.

A Kdýž pak na to, gať se Říže

nij Božské daleko rozširuge, pozoru

geme / kterěz bez wýminky od gedo

noho konce Swěta, ažť k druhému

se wzeahuge / nadewšim stwor. njm

kterěz koli w něm gest, buď malé a

neb wielké se rozprostírá / aby owšse

cka pečowalo / a wšsecka wěcmi gím

potřebnými opatrowalo: Kdýž ta

ké na to patříme / že wšsemohau

nost Božská s geho opatrowáním,

nerozwizitedlným swazkem spolče

na gest / aby ge zachowawala, y zdr

žowala: potom také y dobrociwost

Ř r iiij neob,

1. Stupňo
w pomoci člo
wet p. 147. i
lupoznan; dñs
řogen. w. 147.
3. 147.

1. Širokost
Opatrowání
Božského.

2. Wnořstwj
řtředních wě
cy.

3. Wšemo
hau. 147. 147.
147.

4. Dobroti
nost.

r. Neysw
chowaneš
maudrost.

1. 1116

neobsáhla, aby ge chowala y kř
mila: Za tím neyswchowaneš
maudrost, aby ge řídila, a gednoho
každého hnurj w pořádek wwodila:
tedy po těch věcech co po něgaty
stupnjch k Božskému důstojenstwj
powstáwáme / kteréz bychom w po
diwných skutčých geho poznáwa
li a oslawowali. Nad kteraužto
poctu a obět žádné jiné Bohu wdě
čnėšsji a milešsji lidé přinášeti ne
mohau. A protož widjme, že Da
uid Prorok náš k oslawowánj
chwal Božských wěšsji^o dílu swých
Žalmů, z těch věcí podstatu a sume
mu bral.

2. Druhý v
šest se w
potvrzuj a g
rozmaha.

I Porom Božské Křizenj a Opa
trowánj welikau moc má w důwěr
nosti našj k Bohu wtwrzowánj a
rozmnžowánj. Kolikrát zagistě
koli rozvažugeme, gáka on péči
má o swa stwořenj / až y o ta ney
menšsji, gáto o pračky, gimž sám po
krm

Krm hotový, a s dostatkem ho do-
 dáwa/ potom o křoví polní, kteréž
 sami velmi ozdobně odjwa/ přesto
 wsecko y o zawržené a newěrné,
 nad nimiž slunce swému dopaustij
 swjiti / a necha swým destům pole
 gegich swolazowati / Ba což nadto
 wětšijho gest, y o ty dably, kteréž w
 bytu a přirození gegich zachowa-
 wa: y kteréž tedy my Synové w
 synu geho milém Krystu Pánu za-
 lžbenj, o geho lásce a milowání k
 nám pochybowati můžeme / oba-
 wagice se, aby nás w našich těžko-
 stech, a sfaženjch aneb nezawrhl,
 aneb nad námi se nezapomenul.

Dale nic se tak přigemného
 nenachází, cožby lidi wewsech
 protiwenstwjch trpěliwosti wy-
 čowalo / gako Ržizenj a Opatro-
 wání Božské: Když se na tom přewo-
 ně wstawugi, že wsecky případno-
 sti, nechť pak gakekoli nastawagi,
 Kr v ob něho

26. Děl va-
 řitel: Trpěti
 wě nás činy / a
 dobru nadě-
 gi naplnuge.

22 min

od něho přicházegj. Nebo tu nepo-
chybnau důvěrnost věrnj magj / že
Bůh gsa Otcem gegich, poněwadž
břdy a ssaufenj, k naučenj a vžitek
gegich na ně posylá / nikoli toho nes-
dopustj, aby pod tím ghem klesali /
ale že gim také sylj, aby ge snáže něs
Podobenstv. sti mohli, dodáwá. Anobřj y eu nas-
dęgi k němu magj, že gim řeč břes-
men polehčj / a že k nim nepřiwęti-
węssj a vřrutněssj nebude, nežli
Saumari a Formané k swým Ro-
ňům aneb Mezklům / z nichž na noc
břemena, kteráž wedne nosylj, sklada-
gj / a pro wolněssj odporčinnęj gatk
mohau neyměkčęgi stelj y obroku s
dostatkem dodáwagj. Gatkž nás co-
mu y Dawid w žalmu XCIII.
wyręnġe těmto slowy :

Žalm 94.

A Neb Pán dědicwj lřdu swęho 14
Neopaussej časů žádnęho
W galkęmkoli ide ssaufenj 3
A lřdnj mřdj př hodnř čas 18
Děwě sprawedlnosti swęg hlas,
Wšem

a Dpaerowánj Božském. 611

Wšem swým wěrným k očerštwenj.

A w Zalmu CXXV.

A Nebi nenechává z své litošti 3 Zalm 125.

W manstrow vkrutniskú

Swých wšech milowniskú;

Tak aby dlaných bíd trpkostí

Nukau newztáhli, gsauc zemdení

K žlenu činěnj.

Tomu také y Apoštol nás wywěs-
te tímto slowy: Pokussenj wás ne-
zachwacilo, než lidské. Ale wěrný
gest Bůh, kterýž nedopustj wás po-
kusseti nad wáši možnosť: Ale spů-
sobj s pokussenjm také wyswoboze-
nj/abyštie mohli sněsti. Neb ačť
li nás, poněwadž gme duostogen-
stwj geho těžce vrazil, k streškánj
Tyrannům, wedlé ljbosti gegich čas-
ťotrác podává/a gegich vkrutnosť
na nás dopauštj: wšak na ně také
se hněwá / když nemjrně nad námi
swau wůli a zpauru provozuj, a
z mezý geho wytracuj/a w tom mi

Bůh nedopa-
stj nažádneho
wíce nežli mů-
že sněsti.
1. Korynth. 10.

Nic y Tyrann
ny třesce tciž
wěrně trávi.

ra

Zachariáš 2.

11

Zachariáš 1.

ru svých neschetnosti dowsstugi
 o čemž y v Zacharyáše Proroka za-
 psáno stoji čemto slovy: Takto
 praví Hospodin zastupůw: Hor-
 lím pro Geruzalém a Syon, horle-
 ním velikým / a hněwám se nárame-
 ně na ty klárody genž magi pokog:
 Nebo když jsem já se málo rozhně-
 wal, oni pomáhali k zlému. Protož
 takto praví Hospodin: Nawrátíl
 jsem se k Geruzalému milosrdens-
 twojm: Dám můj stawen bude w
 něm / praví Hospodin zastupůw /
 a prawidlo wztaženo bude na Ge-
 ruzalém. W týž rozum mluwě Pro-
 rok Zachariáš toto powědel: Stojí
 Hospodin k rozsudku / stoji prawím
 k rozsudku s lidmi: Hospodin k sau-
 du přigde, proti starším lidu swěs-
 ho, a Znřatům gegich, a dj: Wy
 gste pohubili winicy mau: laupež
 chudých gest w domích wassich:
 Proč wynužýte Lid můj, a twáře
 chudých

chudých zahanbugete / prawj Pán,
 Hospodin zastupůw. A poněwadž
 tedy dostatečně gest provedeno / že
 Bůh a Otce náš gatěžkoli pokuty
 a trestání na nás posyla / že ty geho
 dobrotiwostj, geho lásku a milosti-
 wostj wždycky býwagi ztempera-
 wané a promissné: anobřz abychom
 ge snáze sněsti mohli / že on sám, y sy-
 ly a mocy nám dodává / a naposle-
 dytím se nám zamlauwá / že z toho
 zewšseho gatěžkoli celu nassemu y ro-
 zumu býwá welmi odporne, weselý
 a šťastný konec wywede: welikáť
 se nám w pravdě, kolikrátžkoli o
 tom sobě rozgimáme, posyla dá-
 wá / abychom wšsecka protiwena-
 stwj, gako dobře zaslaužilé pokuty,
 trpělivě snášeli / a gak w věcech
 šťastných a weselých, tak w odpor-
 ných a neschastných gměno Boží,
 onim s mužem Jobem ystawis-
 čně chwalili, slawili a welebili.

A k tomu

congr.
 98.

Ezewro
djetet / wět nas
abychom na
dobrodině Boh
sta pamato.
wa ti a Bohu
za ně děkowa
m.

A K tomu známe to rossičtí, že
neroděčnost gest hřích mezy ginými
welmi ohawný, a ošklivosti hoba
ný / rossičtí tomu chceme, aby kaž
dý dobrodinj našse, kteráž mu čin
me, poznáwal / a když se přejíma k
tomu dá, před ginými wyznáwal
y wyhlásowal. A poněwadž lidé
hřích ten w takowé ošklivosti ma
gi / nemámeliž z toho souditi, že před
Bohem gest neyohawnějši / zwolá
šše že o tom dobře wíme, gač dobro
dinj geho, kteráž nám každého dne
činj, gsau nesčislná a newystřizeda
ná : gačoz pak y Dawid w Žalmu
XL. to patrně wyznáwa remito
slovy :

Žalm 40.

A Pane tak gest skutčiw tvojch
Gimíž seť nam naklonugeš (mnoho
lásku. přijeň swau zgewugeš
Bě křožb ge sčest neni žádného ;
Y mněť s to nelze býti ;
Gimíž tedy tě mám čiti ?

A w Žalmu I.

1720

A Neb tyto Pán má w dobré známo- 6 Zalm 1.
 W weligatě gegich snažností, (sti
 Protož s daufáním před Bohem ostogi
 Ale křekť se bezbožnostmi fogi
 Gegich wěc nigať státi nemůže
 Bžhnau, Bůh ge na wěky zawrše.

Kolikrát tedy koli Pán Bůh nám
 nowá dobrodinj w weliké hognosti
 činj / tolikrát s Prorokem nassim
 Dawidem z Žalmu XL. máme se
 zpjwati tato slowa :

A Wdy sem na Pána čekal s řádostí j Žalm 40.
 Až se y t wolání mému,
 Dhláshl wstawičnému ;
 W wytráhl swau wsemohaucnostj 2
 Wně z wsrů hluchého
 W něm z bahna smrdutého ;
 Wghrě y to zprawil
 Že gsem w bezpečnosti
 Na spále pemnosti
 Na mž mne postavil.

A Ežimž wsta má chwály swě t wsi- 3
 Ráčil opět nastrogiti (wánj
 Bych y mnohé mohl wzbuditi
 K srdečnému w něm samém daufánj :
 Nebť ten blažený bžwá 4

Kdož

Kdož v něm naděgi mívá
 Pýchý pýšným přege,
 A k těm genž v marnosti
 Svě magi libosti
 Se nechyluge.

*Patřte v
 listech k nás
 abridge v bás
 ani Boží.*

A Nadto wýsse zdrawé včeni
 Křížení a Opatrowání Božském
 wyvčuge nás / předně s gáka baa
 zni Boha sobě mnoho wážiti má
 me. Nebo od tud poznáwáme, gá
 on neobsáhla moc má / netoliko a
 by swých obhagowal, proti wšsem
 a wšseligakým nebezpečnostwjm:
 ale také aby neschetněsky třeštal,
 pokutowala zkořene wyowracel / by
 třebas na nejwýšší stupeň důsto
 genstwj Swěta toho powýšeni by
 li: čehož na Saronowi, Senache
 ribowi, Nabuchodonozorowi, Bal
 sazarowi, Herodesowi, a giných
 mnohých patrné příklady máme.

*A od hříchůw
 odwojuge.*

Potom y tomu nás wyvčuge / s gá
 ka snážnošti a bedliwošti nám y
 wšlech

wsechném wěrným naležj waro-
 wati se toho, cožkoli geho hněw a
 prchliwost zapaluge. Zněw zagi-
 stě geho gest oheň sžragjcy: a gakž
 Apostol Páně mluwj, gestliby ch^o
 dobrowolně zhřessili po přigetj zná-
 mosti prawdy, nezůstáwalaby giž
 wjce obět za hřjchy / ale brozné něs-
 gaké očekáwanj saudu, a ohně prud-
 ká paliwost / kterýž žráti bude pro-
 etiwjky. Wyznávám owšem, že
 Bůh náš, Bůh prawý gest / kterýž
 fformuge swětlo, a tworj tmu / půs-
 sobj / pokog, a tworj zlé: Já (prý)
 Hospodin působim to wsecko. A
 protož chcemli swětla, to gť milosti
 a lásky Božské wčasni býti / netolis-
 ko musíme ho cjtí a milowati / ale
 powinni gsme rozkazů geho, sewsji
 ponijenosti poddaně poslauchati:
 na druhau pak stranu, abychom se
 temnosti, to gest pohrůzek geho a
 slořečenj wywarowali, w strachu
 S a bázni

Žněw Bož-
 oheň sžragje
 ev.
 židům 10.

Isaías 45.

a bázi před nim choditi, a tato slo-
wa Proroka nasseho z Žalmu 66.
wzata před očima vstawicně mjei
musíme :

Žalm 66.

Gehoť gest věčné panování
Nad všemi světa národy
Zpauke všinných sám mocně brání
Na všecko vždy hledě všudy.

7

A z Žalmu CXLVII.

Žalm 147.

Genž nehledá něčej hodnosti ;
Neb ani w koně zpauilosti
Ni w levtách muže wálečného
Nemá zalbenj žádného.

10

A Křibř Pán w těch má své ko- 11
Kdož geho bázi sau swázání; (chání
A w těch genž sdece vřimého
Vždy dauřagi w dobrotu geho :
Tomu ty Pánu vzdáweg chwálu 12
Geruzaléme myslí stálati ;
D tomto swém Bohu Syone
Chwály prozpěwag nesmrtedlné.

Křizení Boží
ho tceat do-
bře a pobožně
vřiwati máme

A A poněwadž pak Bůh w vo-
dělávání nám swých milostj a do-
brodinj, rozličných prostředků vřje-
wá :

wá/gato Paprſtů ſtunečných ſtr.
 ze nežby wſſecel Swět ſwětleſt byl
 naplněn / ohně, abychom ſe gím za
 hřiwali / chleba a gíných potraw,
 aby nás chował a krmil : A protož
 ačkoli Bůh nás pilen geſt / a owſſe
 kſy wěcy, gať tělu tať duſſi potřeb
 né, y taťé o gíné, ljbost a rozkoš
 nám přinaſſegjcy, náramně welí
 ſtau péci má : wſſat nic méně tomu
 taťé nikoli nechce, abychom w za
 hálce a rozmariloſti k hoſtegný a le
 niwý žiwot wedli / a gaťo wepři na
 krmijce žádně práce a ſtaroſti o po
 trawu a oděw neměli. Tlybrž chce
 tomu, abychom ho za ta dobrodinj,
 kteráž nám učinil učiněti, weroſſi
 pomjzenoſti žádali. Gať; k tomu y
 ſám Kryſtus napomjná / když ſwým
 wěrným powěděl : Proſte, a bude
 wám dáno / hledegie, a naleznete /
 elucee, a bude wám otewřeno. A
 Dawid w Žalmu L. mluwě w oſo.
 S f ij bē

Ne w zahálce
 a lenoſti ale w
 práci.

A wſſe wání
 Pána Bůha
 naſſeho.

bě Boha nasseho, takto k každému
wěrnému prawj:

Žalm 90.

A Wzhweg mne w den swého zar- 15
(mauceni)
Wyrhnu tě, ty mi wydáš chwaleni:

A w Žalmu XCI.

Žalm 91.

A Budeli kěmně wolati 15
Gistě jet geg wyslyšim;
Z saužení mu spomáhati
Sám mory swau přispíšim:
Běině geg y slavného
Dlauhé dny mu chcy dáti, 16
W tak moc spasení mého
W prawdě mohl seznati.

A w Žalmu XXXIII.

Žalm 34.

Zlé tuj k dobrému stúg
Pokoge stkeha s pilností:
K takým patk. těch žádostí 15
Wyslychá Pán Bůh twúg.

A w Žalmu CV.

Žalm 106.

A Páně twáti a welebnosti 4
Hledegte wždy w vstawičnosti
Snažej se připominati
Což wám činil rozgimati,
Y geho saudy prawosti 5

Wšem

Wšem přiwoditi k námosti.

A Aníž wšak toho toliko Buoh
od nás wyhledawá / abychom ža-
dostiwými modlitbami těch wěcy
od něho prosyli / kteréž gat telu tak
dušsinnássi slauží / a on ge nám dobro
wolně dáwati připowědel / totiž,
chleš náš wezdegsši, hřichůw od-
puštění, a moc k odpírání wšseliga-
tým pokušení: ale také tomu chce
abychom gich prácy dosahowali /
a (ať tak dím) šrže wstawičné prá-
ce od něho ge kupowali: Nebo tak
sám k Adamowi po pádu powědel: *Mož. 3.*
W potu twáři své gisti budeš
chleš swůg: Týmž způsobem proa-
rok náš w XXXVII. Žalmu twě-
rými takto mluwj:

A Srať gsa w dobrém, mēg w Bo- 3 Žalm 117.
hu dāfání

Dat pdeš wšem twým prám pokoge

Wti wšem wblédáš gcho poseluhání

Gen buš on sám twá spůlná nádege

Dat naplní žádosti srdce twého

Es tiz Ddkudž

U wykonáwa-
ni bedstwe m
gedenta idy
sweho powo-
lání a powu-
nosti.

Psalm 117

Mož. 3.

Mož. 3.

Mož. 3.

Mož. 3.

Mož. 3.

Mož. 3.

Mož. 3.

Mož. 3.

Mož. 3.

Mož. 3.

Mož. 3.

Mož. 3.

Mož. 3.

Mož. 3.

Mož. 3.

Mož. 3.

Mož. 3.

Mož. 3.

Mož. 3.

Mož. 3.

Mož. 3.

Dotudž poznáš, jet glistorně přege:

A Spust se semšim cele na Doba své *

Wloze na něj swan wšicku pečlivost;

Dnť wšse zpravj bez kvaletování svého:

A w Galmu CXXVIII.

Galim 222.

A Stasťuš kdož w Boží báni.

Cestaú Páně chodj,

A swěta zlého blámy

Zni se newywodi:

Z práce své budeš mít

Slušné požiwenj,

Wšis sšebau wšdy bŕst

Páně požehnáj.

Watsj pro
ředitel
střední
školy
a te
waci.

A Z kterýchžto propovědenj kaž
dý patrně poznáwa / gať se Božstě
Řízení a Opacrowání s pracj kŕa
šau a snažnostj webnj dobře srow
náwa / a že gedno druhým nebywa
zdwojzeno. Při kterémžto naučení,
na dwě wěcy bedhwý pozor mŕti
musíme: Předně, poněwadž Bůh
gistě prostředy zřídil / strže něš
nam swých dobrodinj, podle obo
gího člowěka wdeluge / že tcam ani
zbroati,

zhrdati, ani gich potupowati nemá
me/ anobř že gich náležítě vřjwati
powinní gšme / totíž, aby ti zřizení
prostředkové, když gich s dštůw čis
néním požjwáme, wždycky se kecti
a slawě gména Božího wztahowa
li: Že hož tento zawěrek učiniti mů
žeme/ že ti netoliko domluwy hodné
zasluhuje, ale y w přisnau počtu
wpadaje / kectiž swatých shromaže
béní a w nich počty Božíké zaned
báwagi / a wšsecka cwičenj náboa
ženstwj Křestianského, gmní se wja
ra w srdcích wěrných chowa a
množj, newážně potupugi: gakož
gšau slowa Božího w čistotě kaza
nj, obecné Zpovědi, Modlitby a
dštůw činénj, poslahowánj w leb
ným Swátostmí, Křtem a wečerj
paně. Nebo ty služebnosti sám Bůh
Cyrkwi swěnatšdíl / a poručil, aby
chom gich až do skonánj swěta vřj
wali/ gakožto zřizených prostředků

Čehož nečin
ti, kectiž služ
bnosti Cirkw
ni potupugi.

S / úij strze

strze nežby se w známosti a bázní
Boží wyvčowala, rostla a den po
dni wěšších a hogněšších prospě-
chů nabýwala. K čemuž dočtení
prostředkové tak gsau newyhnutes
dlně potřebný člověku / jako přile-
wání olege do Lampy / nechcemeli
aby světko rozžaté do konce vhaslo.

**Prostřed-
ků těch ob-
Boha žije-
nuch máme do-
bře vjíwati k
tomu cti a
čoncy, čněm
sami wedau,
ne na nich lepě-
ti, aneb se za-
křowati.**

Druhé, y na to sluší pozor-
tuto mjeti: Že na těch prostředcích,
nemáme lepěti a wězeti / ani w nich
swé důwěrnosti wzkładati / gakž ko-
li gich vjíwá Bůh jako nástrogů,
pro spomožení našemu spasení / a ta-
wnitěnj mocý Ducha swatého bý-
wagj nám užitečná / pro zgiffčění
nás w té společnosti, a w tom swa-
tém učastenstwj / s Krystem Pánem
našij hlawa / gegjž my andowé, těs-
lo z těla, a kost z kosti geho gsme: on
zagiffčě sám a gedínky prostředek gč
našeho spasení. Nebo w věcech
zewnitěnjch, gakžkoli poswátých

dů

důvěrnost a gístotu svého spasení
 skládati, nic jiného není, než proti
 zgeroné zápowědi Boží, cizým
 Bohům slaužiti: poněwadž wjra
 gest gedna částka z předních Boží
 počty a poklony / kteráž samému a
 gedinému Bohu vlastně přislussj.

¶ Naposledy, abych již aspoň
 tento Spis zawřel / kterážkoli w dš
 stogenstwj, w anřadech, w mocy a
 powolaných gšau postaweni, na
 Bohu příklad své powinnosti wy
 borný magj. Nebo gakož Buoh
 svým Řízením a Opatrowáním o
 wšech wěcy stwořené nálezitau pé
 či má / a bez nedostatku jim wšech
 něch potřebných wěcy dodává: tak
 y mocnj Králowé, Knížata, Páni
 a jinj w Swěte spráwu držjcy, to
 tiž rodičowé, Hospodářowé, služeb
 njcy Cyrkewnj a Pastýřowé, ma
 gi své, gimž gšau předstaweni a bez
 dliwostj, wedlé napomenutj Apo

¶ Poslední
 vřitel tohoto
 přepisu / je
 w bradec po
 stawene kupo
 winnosti napa
 mjna.

Říman, 12.

S f v škola

stolského zprawowati / a ne gen gř
sti, pjetí, spát / a pod tytulem vrady
aneb wrochnosti, své ljbosti a rozko
sse, své ukrutenstwj, seštodau na
dussi y na těle těch nad nimiž panos
gi, swobodně prowaditi / gaťož pat
obyčegně činí ti gegichž Bůh brich
gest / a sláwa w pohanění gegich.

*W takt
kto Křizeni.*

*W takt
kto Křizeni.*

*Spokogenj
mysli w veliky
dar Boží.*

A U tat Czenari pobožný, máš
w této Křizce krátce a w sprostno
sti vpřímě předložene Křestianské
naučení, o Křizeni a Opaerowánj
Božském: kteréhož budešli následo
wati, a wedlé něho w swém powos
tánj státi, y wšeckem běh života
swého říditi / tedy toho spokogenj a
wtissenj své mysli wewšech zbau
řených a zřormaucených časech, ná
čez sobě w tomto wездеššim živo
tě nic lepšího a poreššitedlněšših
winššowati nemůžeš, a k nemůž ta
to knížka směřuje, konečně dosáh
neš, nebo cěl tohoto naučení ne
záleží

záleží na samé známosti / než záleží
na skutečném toho, dokud; gsy žiw
zachowáwanj. Ale wssak mjsko

záměrku, toto napomenutíčko, na
něm; podstata wssich dysputací a
na gednu y druhau stranu o Řízení
nj a Opatrowání Božském, gak od
pohanů, tak od Křesťanů rozmlau
wání záleží, w své paměti slož: to
tiž je Bůh gest neyswěchowánějši
bytnost a rozumnost: bytí pak a ro-
zumění, w Bohu gedno gest. Apro-
tož gakož při stwoření Swěta moc
a působitelnost bytnosti Božské, t
wssěchněm y čem neymenějšim a ney-
zawrženějšim wěcem dosahowa-
la / nebo ginákby nebyly: tak také
Řízení, Opatrowání a sprawo-
wání Božské rozumnosti kowšsem
se wzťahowati musy / nebo ginák
samy od sebe w bytu zdržetiby se ne-
mohly: Věchť nás ta rozmanitá
smislenice něchtu dolegšijch wěcy w
com

Bůh dává
bytnost wěs-
nu stvoření.

nebo ginák
bytnost by
byla by
byla by
byla by
byla by
byla by
byla by
byla by
byla by
byla by

Stran mana
drošij ge opaa
truge.

com

Nechť se pat
řebas wšestý
wěcy zdagi ti
dem garkoti
spletené a mje
firuě.

Wšestý
wěcy zdagi ti
dem garkoti

Ani hřicho
wě maudrosi
Wojšte preta
wci nemohau.

Wšestý
wěcy zdagi ti
dem garkoti

tom nic nebauři, a myslí nassj nekor
mantj: čím zagistě ona wětšj a mje
stěněššj / čím Rjizenj a Opatrowá
nj Božské podiwěněššj a gahněššj:
Kowně gako čím spleteněššj, a z
mnohých nemocý smjssený neduh
při nemocněm se nachází / čím zřeg
něgi oměnj Lěkaře se w hogenj pro
nassj. A kdo medle oku prozřetel
nosti Božské, cyle a meze položiti
může: Šdali zlých lidí štěšj: ale
tu se gen osob dotýče. Šdali neshře
šj dobrých: ale takowjť gšau wda
tnj rytíři, a sednatj zápasnjcy. Šdali
smrt newinných: ale tím spůsobem
etnost k wžitku porokům se docho
wáwa. Ani na hřichu zagistě, ktes
rýž gest opravdowě zlě, se nezastá
wogme / a mysl nassě nechť se na
něm newražj. Bůh náš, Bůh wšes
mohaucý a dobrý gest, kterýž přiro
zenj dobře stwořil / ale ono se w zlě
samo swěwolně proměnilo. Stwo
řil

čil w něm swobodu/ale w rozpustis-
lost se obrátila. Chwalmež tedy Bo-
ha z toho/že přirozenj Lidškému ta-
kové mocy dal: na člověka pak na-
říkame, a toho tupme/ kterýž gich
zle vjívá. Divíme se Bohu, kterýž
škrze vlastnj náše rozpustilosti w
pořádek nás wwoodj/ kterýž škrze ná-
še neschetnosti spravedlnost swu
prowodj/ kterýž škrze náše nezříze-
né žádosti, každ swé wůle wykona-
wá a vyplňuje. Patřimeli na ně-
co, čehož přčina před námi skrytá/
mdlobu a nevmělost rozumu swého
poznáwegme. Dobrých věcý tomu
šlepému šťastj nepřipisůgme: ano
gsmeli Křestiané, a Boha swé° pra-
wj ctitelé, ani ho spůsobem obecným
negmenůgme. Nebo y neyrozdale-
něgšj přčiny Bohu gsau neyblíže-
šj/ aby zerosslech učinil, což se mu
dobře libj. Vdělámeli co proti rozu-
mu a proti powinnosti/ tehdy toho
newy-

Wšech př-
vadností př-
čin samému
Bohu známe
gsau.

Oniť wsech
dobře a naleží
tě vjíwa.

Swobodu má
me tezlému a
ne od zlého.

nemohutnému přinucení aneb
osudku nepřipisujeme. Umíť Bůh
wsech věcí, zanechaje přiroze-
ní gedné každé w celosti, vjíwati /
mohovitých, wedlé gegich hnutí /
wůli obdařených, wedlé gegich ná-
klonnosti / rozumných wedlé gegich
rozgjmání a přičin gedných od dru-
hých rozbjírání. My Boží wůli
plníme, když y swau naplniti se wel-
mi snazujeme / y na geho třeba nic
nemyslíme. Gsine owšem swobo-
dní / ale k následování swého pří-
rození. To pak přirození pro pád
prvního člověka w zlé se promění-
lo / a tak opravdově gest zlé. Swo-
bodní tedy gsine tezlému, a ne od
zlého. Vidná gest pak ta swoboda,
kteřá z nás wstawičné wězně dělá :
nízerné to Priuilegium a obdaro-
wání / kterež nás práwu aneb Zá-
konu nepoddané činí, a pravého
dobrého zbawuge. Takového po-
rusko

russeného přirození, my ani od sebe
zahnati, ani sami před nim vtecy
nemůžeme. Služebnícy zagisté ge-
ho gsme, ono pať otrokem hřicha.

A takť musy někdo mocnějši býti
nad nás, aby ten swazek rozvázal /

Božstý nás
sám Bůh
trhne.

a takowět milosti Boží prostřednjí
ka máme Gezůkrysta / kterýž proto
na Swět přišel aby hříšné spasyl /
mezy nimiž (s Apostolem řec semo

nau každý wěrný) Já gsem prwnj
Z té přičiny neywýbornějšiho swé-
ho Boha za to žádegme / aby násti
swobodu pod swau wůli poddás
wal : násse dusse z té náramně záhu-
bné a příliš twrdé swobody wyswo-
bozowal / a ať nám z swé dobroti-
wosti té milosti každého času wděl-
ne gať Bezbožnjcy obyčegně činj / a
bychom geho wůli Bez chřtě a chu-
ti činili : ale raděgi bychom , gať
on sám toliko wěrným swým to da-
ruge , gaťkoli gi nečinjce , a nižad-
ným

ným způsobem gi neplníce, dobro-
volně k ni nakloněni byli, a gi plní
ti chceli. Amen. Přid pane
Gezutryste.

Ne nám Hospodine, ne nám /
ale gměnu svému de g čest /
pro milosrdenství své, a
pro pravdu svou.
Zialm 115.

